

Metodický list

Čo je netiketa?

Názov aktivity	Čo je netiketa?
Predmet	Informatika
Tematický celok	Informačná spoločnosť, práca s textom a grafikou
Špecifický cieľ	<ul style="list-style-type: none">• Rozumieť pojmu „netiketa“• Vedieť vysvetliť zásady slušného správania na internete• Vedieť spracovať obraz a zvuk, natočiť a upraviť videonahrávku• Dodržiavať pravidlá netikety
Cieľová skupina	žiaci strednej školy
Čas	90 minút (2 VH)
Pomôcky	Počítač s pripojením do siete internet
Metódy	riadený rozhovor, praktické cvičenie, projektová metóda

MODEL HODINY

Organizačná časť (cca 5 min)

Pozdrav, kontrola dochádzky a zápis do triednej knihy Slovné oboznámenie žiakov s cieľom a štruktúrou hodiny.

Motivačná časť (cca 15 min)

Žiaci si pozrú motivačné videá na:

<http://sk.sheeplive.eu/fairytales/cudzi-mobil> <http://sk.sheeplive.eu/fairytales/druhy-bre> <http://sk.sheeplive.eu/fairytales/ruky-hore>

Riadený rozhovor, učiteľ kladie otázky typu:

- Čo majú pozreté videá spoločné? Nájdite nosnú tému.
- Ako sa správate na internete vy?
- Je vaše správanie rovnaké, ako v osobnom kontakte s ľuďmi? □ Ak nie, v čom sa líši vaše správanie?

Expozičná časť (cca 30 min)

Žiaci pracujú vo dvojiciach vo Worde a spíšu druhy správania, s ktorým sa stretli na internete. Uvedú konkrétne príklady pre pozitívne správanie aj negatívne správanie, ktoré pozorovali na sociálnych sieťach u svojich priateľov, prípadne aj cudzích osôb. Nasleduje diskusia a zdieľanie skúseností. Ako žiaci v takej situácii zareagovali, ak neboli obeťou porušenia netikety? A ako sa cítili, ak boli obeťou, alebo sa voči nim niekto na internete správal v rozpore s dobrými mravmi?

Následne si žiaci pozrú video:

1. úloha:

Pozrite si video na:

<https://www.youtube.com/watch?v=iKGZJhQdCOA>

2. úloha – žiacky projekt:

Podme pomôcť mladším spolužiakom čím skôr porozumieť, aké je dôležité dodržiavať pravidlá slušného správania tak v osobnom živote, ako aj na internete.

Žiaci v skupinách po 2-3 žiakoch nafotia na spôsob fotokomiksu krátku scénu na tému „Čo je netiketa a prečo je dôležitá“. Žiaci sa zamerajú vo svojom projekte na problém v správaní na internete, ktorý si všimli pri svojej komunikácii na sociálnych sieťach, prípadne e-mailovej komunikácii. Fotky upravia v grafickom editore, zložia do fotopříbehu, kam povkladajú text v podobe samostatných slidov alebo „bublín“ s textom. Vytvorí tak reklamu na slušné správanie. **Fixačná časť a záverečná časť (cca 25 min)**

Prezentácia prác v digitálnej podobe a diskusia triedy (skupiny) o probléme, ktorý bol v scénke riešený, dopad na diváka a záver, zosumarizovanie pravidiel netikety:

Pravidlá (zdroj: <https://netiketa.estranky.sk/>)

1. *Nikdy nezabúdajte, že na druhom konci sú ľudia a nie počítač. To, čo anonymne napíšete stroju, by ste možno nikdy nepovedali dotyčnému do očí.*
2. *Dodržiavajte všetky pravidlá slušnosti z normálneho života. Čo je zlé v bežnom živote, bude určite nevhodné aj na internete.*
3. *Zistite si, kde sa nachádzate. Cez internet totiž komunikujete s ľuďmi z celého sveta. A čo je v jednej skupine na internete*

dovolené, iná to môže považovať za neprípustné. Politika, náboženstvo a iné rozporuplné témy by mali byť diskutované s maximálnou ohľaduplnosťou a taktom.

4. *Majte ohľad k druhým. Nie každý má rýchle internetové pripojenie ako vy. Mnohí sa pripájajú z domu cez pomalý modem, za ktorý platia! Neposielajte teda zbytočné a zbytočne veľké e-mailové správy.*
5. *Nebudte grobianom! Aj keď píšete bez diakritiky (bez dĺžňov a mäkčeňov) snažte sa o správny pravopis. Publikovať nepravdivé informácie, alebo niekoho ohovárať tiež nie je vhodné. Nevydávajte za svoju prácu niekoho iného. Obrázky, texty a rôzne iné súbory sa z internetu dajú ľahko stiahnuť. Akoby sa vám páčilo, keby niekto iný vydával vaše dielo za svoje? Ak využijete prácu iných, mali by ste spomenúť ich autorstvo.*
6. *Pomôžte, ak viete. Zaujíma vás nejaká téma a sledujete nejakú diskusiu k nej? Niekto z diskusnej skupiny má taký alebo onaký problém. Ak viete odpoveď, pomôžte. Nabudúce pomôže niekto vám. V diskusnej skupine platí zásada „Najprv počúvaj, až potom píš.“*
7. *Rešpektujte súkromie iných. Omylom vám prišla správa, ktorá vám nepatrí? Správajte sa tak, ako by ste chceli, keby niekto iný našiel vašu poštu...*
8. *Nezneužívajte svoju moc a vedomosti. Používatelia so špeciálnymi privilégiami, napr. správcovia serverov ktorí majú prístup k pošte ostatných musia mať dôveru bežných používateľov.*
9. *Odpúšťajte druhým chyby. Aj vy ste niekedy začínali. Nemusíte hneď reagovať výsmešne alebo so zlosťou.*
10. *Nerozosielajte reťazové listy a poplašné správy hoax. Upozorníte aj ostatných, že takéto správanie je nevhodné.*
11. *Nerozosielajte spam – správy s reklamným textom. Upozorníte i ostatných, že takéto správanie je nevhodné.*
12. *Rešpektujte autorské práva iných. Nepublikujte cudzí text pod svojim menom, vždy uvádzajte meno pravého autora.*

E-mail a netiketa

Čo sa týka e-mailov, v tejto oblasti sa porušuje netiketa asi najvýraznejšie, pretože tu sa zodpovedáme nielen príjemcovi našej pošty, ale tiež máme určité záväzky. Týkajú sa servera, čiže poskytovateľa svojich služieb. Tak, ako takmer všade, aj pri registráciách na serveri poskytujúce e-mail zdarma by sme si mali pozorne prečítať **podmienky, za akých nám bude konto pridelené**. Zaväzujeme sa tieto podmienky dodržiavať a tak by to malo byť. Do kolóniek s potrebnými osobnými údajmi ich ukladáme podľa pravdy, nie, že si zmyslíme, že sa zrazu budeme volať Ferko Štrbavý.

Taktiež je jednoduchšie, ak si **poštu kontrolujeme pravidelne a nepotrebné e-maily mažeme**. Pri počte správ v schránke napríklad 150 sa nám ľahko môže stať, že vyhodíme veľmi dôležitú správu. A čo potom, vie si istotne domyslieť každý z nás. Užitočnou vecou je signatúra, tak ju vo svojich mailoch využívajme. Meno odosielateľa namiesto adresy v kolónke doručených správ iba poteší.

A teraz niečo ku samotným e-mailom. **Dávajme si pozor čo o kom napíšeme**, lebo sa môže stať, aj keď náhodou, že príjemca využije službu forward a to môže napáchať veľké škody. Jožko sa asi nepoteší, keď mu dôjde Ferkov mail Miškovi, v ktorom o ňom Ferko píše veľmi nepekné veci (chudák Ferko!). Používajme malé a veľké písmená, rozlišujme ich! Väčšinou sa niečo písané veľkými písmenami v správe berie ako zvýšenie hlasu, či dokonca krik v bežnej reči. Obmedzme preto celé slová písané takto na minimum. Opatrne s humorom a sarkazmom, nie vždy to môže dopadnúť dobre. Príjemca nemôže vidieť náš úškrnok a nemôže počuť ironický podtón v našom hlase. Preto, ak je to možné, využívajme takzvané emotikóny, ktorým sa hovorí aj smileys. Sú to zoskupenia interpunkčných znamienok a znakov, ktoré symbolizujú tváre, čiže pocity pisateľa.

Charakteristické pre ne je, že sa čítajú tak, že hlavu si musíme zložiť na ľavé plece (prevrátiť o 90 stupňov).

Tieto sa využívajú na zobrazenie nášho postoja: :-)

základný smilie –smiech alebo tiež v skrátenej forme :)

;-) smiech cez slzy

:-D hlasný smiech

:-(smútok

:-| ľahostajnosť

:-/ rozladenosť, nerozhodnosť, skepsa

:-> sarkastická poznámka

;-> sarkastická poznámka hraničiaca s oplzlosťou

:-< veľký smútok

*) posielam pusinku (prípadne to môže znamenať aj opitosť)

Niektoré smileys sa využívajú ako zábava, pretože znaky dokážu vytvoriť všeličo:

%-) díval som sa 15 hodín na zelenú obrazovku

:-Q som fajčiar

C=-) som šéfkuchár

*:o) som klaun

3:] úsmev domáceho maznáčika

:-p vyplazujem ti jazyk

EK(FRANKENSTEIN

A najnovšie sa využíva nový druh smileys, ktoré sa tiež píšu do riadku, ale čítajú sa normálne, bez prevracania hlavy. Tieto sa používajú hlavne ako emotikóny v

súvislejších textoch: *_* - super, však?

O_o - no ja len čumím

^_^ - fíha! (ekvivalent toho, keď sa od prekvapenia zdvihne obočie)

Akronymy

A nakoniec ešte **akronymy**. V mailoch sa využívajú veľmi často, ide vlastne o **skrátene fráz**, nemusíme ich písať celé, stačí ak napíšeme prvé písmená z každej skratky a vyjde nám akronym. Nevymýšľajme si však vlastné akronymy, používajme len tie zabehané a hlavne: uistíme sa, že aj príjemca našej pošty akronymy ovláda. Nepoužívajme ich len preto, aby sme sa vytiahli, koľko toho vieme!

Niektoré akronymy:

BTW – by the way

FYI - for your information

IMHO – in my humble/honest opinion

HAND – have a nice day

TIA – thanks in advice

ASAP – as soon as possible

TBC – to be continued

LOL – laughing out loud OMG

– Oh my Gosh!

TMI – too much information WTF

– what the fuck?.

Hodnotenie a klasifikácia (cca 15 min)

Žiaci hodnotia svoje riešenia a riešenia ostatných skupín, analyzujú ich a navrhujú zlepšenia, dopĺňajú vlastné postrehy a hodnotia svoju prácu.